Nr. 111. Środa, 3. października 1928. Poznań.

RYNEK DRZEWNY I BUDOWLANY

ORGAN DLA HANDLU i PRZEMYSŁU DRZEWNEGO ORAZ BUDOWLANEGO

Rynek Drzewny: Rok X. Rynek Budowlany: Rok I.

L. III. 4137.

PRZETARG

Urząd Wojewódzki - Dyrekcja Robót Publicznych w Krakowie ogłasza niniejszem publiczny przetarg ofertowy na wykonanie:

a) **sygnalizacji dzwonkowej i telefonów,**
b) **instalacji gazowej.**
c) **robót stolarskich (drzwi),**
d) **robót ślusarskich (kraty),**
e) **robót szklarskich**

w gmachu Sądu Okręgowego w Tarnowie.

Plany instalacji, warunki szczegółowe i ogółowe przetargu przeglądać można w urzędzie Wojew. Dyrekcji Rob. Publ. w Krakowie, Rynek Główny — Krzysztofory II. piętro, pokój Nr. 8, gdzie nabyć można również formularze ofertowe za zwrotem kosztów ich sporządzenia w kwocie zł. 3,—.

Oferty sporządzone ściśle według obowiązujących przepisów opiewające na każdą kategorję robót z osobna składać należy w biurze Naczelnika Oddziału budowlanego Dyr. Rob. Publ. w terminie do dnia **10. października br.** do godz. 10 przedpołudniem. Otwarcie ofert nastąpi w tym samym terminie o godz. 11 przedpoł.

Do oferty dołączyć należy dowód na złożone w Kasie Skarbowej do dyspozycji Dyrekcji Rob. Publ. wadjum w wysokości 5% oferowanej sumy.

Oferty nie wniesione w oznaczonym terminie i nie poparte przepisanem wadjum, nie będą rozpatrywane.

Urząd Wojewódzki — Dyrekcja Rob. Publ. zastrzega sobie wolny wybór ofert, ewentualnie nieprzyjęcie żadnej z nich.

W Krakowie, dnia 19. września 1928.

Za Wojewodę:
Inż. Henryk Dudek
Dyrektor Robót Publicznych.

Ogłoszenie.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Wilnie podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 23. października r. b. sprzeda w drodze przetargu pisemnego publicznego, różne stare lokomobile, maszyny stałe i lokomotywy wąskotorowe, zmagazynowane przy stacji Brześć.

Wykazy sprzedających się maszyn, warunki przetargu i informacje udziela się w dnie urzędowe od godz. 1—2 w Dziale Zakupów Wydziału Zasobów Dyrekcji Kolei Państwowych w Wilnie przy ul. Słowackiego 2 III piętro pokój nr. 40

Przetarg

na roboty stolarskie, blacharskie, ślusarsko-kowalskie, szklarskie i dekarskie dla budowy siedmiu domów robotniczych na Zawadach. Bliższe szczegóły w „Orędowniku Urzędowym stołecznego miasta Poznania.

Nr. 111. **Środa, 3. października 1928.** **Poznań.**

RYNEK DRZEWNY I BUDOWLANY

ORGAN DLA HANDLU i PRZEMYSŁU DRZEWNEGO ORAZ BUDOWLANEGO

OFICJALNY ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW DRZEWNYCH W POZNANIU.

Rynek Drzewny: Rok X. **Wychodzi w poniedziałki, środy i piątki.** **Rynek Budowlany: Rok I.**

PRZEDPŁATA na pazdziernik 1928 r. wynosi w Poznaniu przy odbiorze w ekspedycji: 4,75 złote. Na pocztach 5,09 złote. Pod opaską wprost z ekspedycji w kraju i w wolnem mieście Gdańsku: 5,50 złote. Pod opaską za granicą (oprócz Gdańska): 6,60 złotych. Numer pojedyńczy kosztuje: w Poznaniu w Ekspedycji 40 groszy. Z przesyłką pocztową w kraju i w wolnem mieście Gdańsku 45 groszy. Zagranicą 50 groszy.

Redakcja, Administracja i Ekspedycja „RYNKU DRZEWNEGO I BUDOWLANEGO": Poznań, Wielkie Garbary 20. Nr. telefonu 1820.
DRUKARNIA: Poznań, Wielkie Garbary 20. Nr. telefonu 3406.
Konta bieżące: P. K. O. 206377 — Bank Handlowy w Warszawie Oddz. w Poznaniu — Bank Przemysłowców Poznań — Bank Pozn. Ziemstwa Kredyt. w Poznaniu.

OGŁOSZENIA: Za tekstem: 2· gr. od miejsca milimetr. (strona czterołamowa). W tekście zaś lub przed tekstem: 55 gr. od miejsca milimetr. (strona dwułamowa) OGŁOSZENIA: Z tabelkami o 30 procent więcej. Przy większych i kilkakrotnych ogłosz. stosowny jest rabat. Dla poszukuj. posad przy jednorazowem ogłoszeniu 30 proc., przy dwurazowem 40 proc. i przy trzyrazowem 50 proc., rabatu. — Każda nowa podwyżka obowiązuje wszystkie już przyjęte ogłoszenia od dnia — zmiany cen bez uprzedniego zawiadomienia. —

Groszowy konkurs.

Opracowanie ogólnych warunków Konkursów Architektonicznych włączono już od dawien dawna do programu zjazdów Delegacji Architektów Polskich, zasadniczy tekst warunków datuje się z czasów przedwojennych, uzupełnienia, konieczność zmian i sposób przeprowadzenia konkursów, omawia się dość szczegółowo na zebraniach każdego zjazdu D. A. P.

Główną podwalinę tych (rozważań) tworzą:

a) rzeczowo ujęty program konkursu,
b) skład sędziów konkursowych,
c) ustalenie wysokości nagród i norm zakupu,
d) sposób spisania protokółu, oceny i odrzucenia projektów,
e) obliczenie kosztów projektowanej budowy,
f) konkurs ograniczony.

Zorganizowane w D. A. P. Koła Architektów dbać powinny i dbają też o to, aby Konkursy rozpisywane przez urzędy i samorządy odpowiadały zasadom, ujętym w ogólnych zarysach Konkursów Architektonicznych, odnośnie aby konkursy zasadniczo rozpisywano przez Koła Architektów Polskich. Dążyć i my będziemy do tego, aby przestrzegano raz ustalone przepisy D. A. P., publicznie zwracać możemy uwagę na wszelkie poczynania, któreby się w nieocenianiu współpracy architektonicznej, od rzeczowego ujęcia sprawy uchylały

Ostatnio rozpisało Bractwo Strzeleckie w Wąbrzeźnie konkurs architektoniczny na projekt Domu Towarzystw, wzorowego ogrodu, nowoczesnego boiska sportowego, muszli orkiestrowej i bramy wejściowej do parku Bractwa Strzeleckiego w Wąbrzeźnie

Ogłoszenie o dość poważnych rozmiarach wyczytałem w jednej z poczytnych gazet poznańskich, z warunków konkursu dowiedziałem się, że podobne ogłoszenie umieszczono w Ilustrowanym Kurjerze Krakowskim, Kurjerze Poznańskim, Kurjerze Łódzkim, Słowie Pomorskiem i Głosie Wąbrzeskim.

Z tekstu ogłoszonych warunków wynika jasno, że autorowi tekstu warunków konkursowych znane są warunki ogólne Konkursów Architektonicznych, przyjęte przez Delegację Architektów Polskich, i że czerpie z nich w gołosłownem powtarzaniu ich treści tam, gdzie się na nie swobodnie powołać można, zmieniając jednakże lub ustalając niewłaściwie tam, gdzie chodzi o rzeczowe i rozsądne ich uzupełnienie, dostosowane do lokalnych warunków.

Biorąc pod uwagę wyżej podane główne zasady rozważań D. A. P. na temat opracowania warunków konkursowych, sprawdzam, że program konkursu wypisanego przez Bractwo Strzeleckie w Wąbrzeźnie rozwlekłością swoją i uzupełnieniem dodatkowego programu staje się niejasnem. Skale żądanych rysunków są nierzeczowe, projekty zasadnicze uchwycić było można w skali 1 : 200, szczegółom zaś nadać rozmiary większe. Przepisana skala 1 100 nadaje konkursowi piętno zlecenia projektu szczegółowego i stwarza niepotrzebnie nawał pracy, dla uchwycenia pomysłu projektodawczego zupełnie zbytecznej.

Ciekawym jest skład sędziów konkursowych. Rozumiem, że właściciel, w jakiej-kolwiekbądź formie on występuje, musi zajmować w jury wybitne miejsce. Przewagę jednakże tworzyć winny siły fachowe: Komitet wokonawczy z zarządem Bractwa Strzeleckiego tworzą w najkorzystniejszym dla projektodawcy wypadku bezwzględnie większość 6:3, to znaczy, że na 3 rzeczoznawców, budowniczego miejskiego brata Żyndę, budowniczego meljoracyjnego brata Swobodzińskiego i delegata Stowarzyszenia Techników w Poznaniu przypada 6 braci fachowo niedomagających. Dla współzawodnictwa ryzyko za wielkie, tem większe wobec oświadczenia Stowarzyszenia Techników w Poznaniu, że o konkursie Bractwa Strzeleckiego w Wąbrzeźnie nic nie wie i po zaznajomieniu się z treścią warunków konkursu, delegata do sądu konkursowego nie wyśle.

Nie bez powodu wyliczyłem wszystkie pisma, które Czcigodne Bractwo Strzeleckie w Wąbrzeźnie obdarzyło wielkim anonsem i szumnem ogłoszeniem konkursu. Przypuszczam, że anonsów takich nie wydrukowano za darmo. To jednakże z góry oświadczyć mogę, że koszt zaanonsowania konkursu napewno nie będzie stał w odpowiednim stosunku do wysokości nagród, wyznaczonych warunkami konkursu.

Chcąc delikatną tę sprawę poddać rzeczowej krytyce, należy nasamprzód sprawdzić wysokość wynagrodzenia na tle zasad obliczeń wynagrodzenia za prace architektoniczne, przyjętych przez Delegację Architektów Polskich na Zjeździe w Warszawie, dnia 21. 22. i 23-go kwietnia 1928 r. Celem zapoznania czytelników Rynku Drzewnego

i Budowlanego z ich treścią, podajemy Zasady Obliczeń w całej osnowie w końcu powyższego artykułu.

Warunki konkursowe Wąbrzeźna przewidują pod F. obliczenie kosztów, ustalając najwyższą normę kosztów projektodawczych prac na kwotę 400000 zł (czterysta tysięcy).

W myśl podanych zasad obliczeń wynagrodzenia za prace architektoniczne wyznaczam przy objekcie 400000 zł za całokształt pracy architektonicznej 2.— zł za 1 m³, teoretyczną objętość budowli w myśl rzędu II-go na 400000:75=5333 m³. Wartośc całokształtu pracy architektonicznej wynosi 5333:2=10666 zł.

Z tego przypada na wykonanie szkicu i projektu 40% a więc 4266,40 zł W myśl § 8 zasad obliczeń wynagrodzenia za prace architektoniczne doliczą się dodatkowo za szkic i projekt, jako zasadniczą koncepcję architektoniczną 35%, w tym wypadku 1493,24 zł. Łączna suma wynagrodzenia wynosi: 4266,40+1493,24=5759,64 zł. Suma ta wydaje się normalną przy dokładniejszem uprzytomnieniu sobie wymagań rysunkowych i projektodawczych, zespolonych we warunkach konkursu.

W § 4-tym b) wyczytać można, że zaprojektowanie dalszych nowych ulic lub przedłużenie ulic istniejących, najstosowniej przecinających mający być zabudowany teren, pozostawia się autorowi konkursu.

Pod f) żądany jest rysunek perspektywiczny dla „Domu Towarzystw" przy punkcie widzenią, od ulicy Pomorskiej z bramą wejściową i ewtl. częścią parku.

Pod g) dla „Domu Towarzystw" należy wykonać rysunki w skali 1 : 100.

1. Rzuty wszystkich kondygnacyj.
2. Najważniejszy konstrukcyjny przekrój poprzeczny.
3. Najważniejszy konstrukcyjny przekrój podłużny
4. Widoki frontowe ze wszystkich czterech stron.

Pod h) dla wzorowego ogrodu należy wykonać rysunki skali 1 : 200.

1. Widok ogrodu widziany z lotu ptaka.
2. Rzut ogrodu z oznaczeniem nazw drzew i kwiatów.
3. Zezwala się również na stosowne umieszczenie w projektowanym ogrodzie statuy „Strzelca". Warunek przy zaprojektowaniu wzorowego ogrodu jest połączenie projektowanego ogrodu z ogródkiem, istniejącym przy obecnej strzelnicy Bractwa Strzeleckiego.

Pod i) dla nowoczesnego boiska sportowego należy wykonać rysunki w skali 1 : 100.

1. Rzut boiska sportowego z trybunami.
2. Trybuny mają mieć pomieszczenie dla 5.000 osób.
3. Konstrukcja trybun ma być z drzewa i częściowo mają być trybuny pod dachem pozatem wykonać przekrój poprzeczny.

Pod j) dla muszli orkiestrowej należy wykonać rysunki w skali 1 : 100.

1. Rzut przyziemia.
2. Przekrój poprzeczny.
3. Przekrój podłóżny.
4. Widok frontowy muszli.

Pod k) dla bramy wejściowej należy wykonać rysunki w skali 1 : 100.

1. Rzut przyziemia.
2. Widok od strony ulicy Pomorskiej.
3. Widok od strony ogrodu.

Dla szczegółów projektu, o ile autor pracy konkursowej uważa je za konieczne, może być skala większa i dowolna.

Podaję jeszcze treść „Programu Dodatkowego".

Projektowany ‚Dom Towarzystw" musi zawierać nast. pomieszczenie:

a) sala szerokości 25 mtr., długości 40 mtr.
b) salę mniejszą szerokości 15 mtr., długości 20 mtr., która miałaby łączność z salą pod a), Pozatem musi posiadać sala pod a) nowoczesną, obszerną scenę z wszelkiemi urządzeniami. Mała sala pod b) ma być połączona w swej długości z pokoikami klubowemi i salą restauracyjną.
c) u góry na I piętrze ma się znajdować mieszkanie, oraz kuchnia restauracyjna, wzgl. co do kuchni restauracyjnej, pozostawia się autorowi wolną rękę umieszczania jej pod parterem,
d) sala główna pod a) ma posiadać balkony, by mogła służyć w razie potrzeby celom kinematograficznym,
e) wejście do Domu Towarzystw ma nastąpić przez wygodny i obszerny westybul (hol):,
f) oprócz wymienionych pod a) i b) sal, mają znajdować się na parterze wymienione pod b) pokoiki klubowe, które by służyły na zebrania pojedyńczych organizacji. Wymaga się 8 pokoi klubowych, z których jeden przeznacza się jako „salon bracki". Wielkość pokoi klubowych określa się od 4—6 mtr. szerokości i od 8—10 mtr. długości,
g) oprócz przewidzianego na I piętrze mieszkania o 5 pokojach z kuchnią musi się znajdować dalsze 5 pokoi z przeznaczeniem na biura,
h) Dom Towarzystw ma posiadać zajazd i stajnię tak umieszczone, by zgadzały się (harmonizowały) z projektowanym ogrodem,
i) przy zaprojektowaniu nowych ulic, któreby najstosowniej przecinały teren, mający być zabudowanym, pozostawia się autorowi konkursowemu zupełną swobodę.

Powyższe wymagania uzasadniają najzupełniej żądanie przyznania autorowi sumy przewidzianej w zasadach obliczeń wynagrodzenia na prace architektoniczne.

Bractwo Strzeleckie w Wąbrzeźnie ustaliło następującą wysokość nagród i norm wykupu:

Za względnie najlepszą pracę	1.200 zł
II. nagroda	800 „
III. „	500 „
Zakup I.	200 „
„ II.	150 „
„ III.	100 „
Łączna suma:	2.950 zł

Suma ta za wykonanie 6 projektów wynosi połowę sumy normalnego wynagrodzenia za sumiennie ujęty projekt architektoniczny.

Nie chcę być niedyskretnym, przemilczę statystykę sum wydatkowanych przy posiedzeniach protokularnych na posiłki cielesne, czy nie przekroczą one w tym wypadku łącznej sumy za współpracę architektoniczną.

Panowie Architekci, do pracy, na szklankę piwa starczy!

Zasady obliczeń wynagrodzenia za prace architektoniczne

przyjęte przez Delegację Architektów Polskich na Zjeździe w Warszawie dnia 21, 22, 23 kwietnia 1928 r.

KLASYFIKACJA WYNAGRODZENIA.

§ 1. Wynagrodzenie za prace, wykonywane przez architekta oblicza się: albo w stosunku do objętości wykonywanej budowli, albo też na podstawie zużytego przy danej czynności czasu. Wysokość wynagrodzenia winna być ustalona przed rozpoczęciem czynności. Podstawy do obliczenia honorarjum są następujące:

1) Wynagrodzenie zmienia się w stosunku prostym do wartości jakościowej objektu architektonicznego, a mianowicie zależne jest:

od zakresu wkładu pracy architekta (por. § 3) przy wykonaniu budowli, oraz od rzędu architektonicznego (§ 4) projektowanej budowli.

2) Wynagrodzenie zmienia się w stosunku odwrotnym do kubatury budynku. Zatem przy jednakowej ku-

baturze budynku wynagrodzenie wzrasta z rzędem architektonicznym budowli, zaś przy jednakowym rzędzie architektonicznym wynagrodzenie jest stosunkowo wyższe przy mniejszym objekcie i odwrotnie (§ 6).

3) Użytkowanie do budowy materjałów starych lub ofiarowanych bezpłatnie, jak również darowizn z robocizny budowlanej, pomocniczej, przewozowej nie wpływa przy obliczaniu wartości honorarjum na podstawową cenę wynagrodzenia za 1 mtr.^{3} budowli (§ 5).

4) W określeniu wartości metra^3 budowli zawarte są wszelkie pozycje, tworzące nierozerwalny całokształt architektoniczny wykonywanych robót, a zatem: roboty zasadnicze budowlane, roboty wykończenia całkowitego i dekoracyjne, oraz wszelkie roboty instalacyjne, jak np. ogrzewanie, wentylacja, oświetlenie, kanalizacja, dźwigi, odkurzacze i t. p. Wynagrodzenie za całokształt należy się architektowi pomimo zaangażowania do robót instalacyjnych osobnego inż.-doradcy.

§ 2. Czynności architekta, ze względu na różnorodność zadań, klasyfikują się w sposób następujący:

1) całoksz ałt pracy architektonicznej przy nowowznoszonej budowli (§ 3);

2) niektóre tylko z czynności, stanowiących ten całokształt (§ 7);

3) praca przy przeróbkach, naprawach, nadbudowach i przebudowach istniejących budynków (§ 11);

4) prace dodatkowe, nie wchodzące w zakres wyżej wyszczególnionych czynności (§ 11).

Całokształt pracy architektonicznej.

§ 3. Całokształt pracy architektonicznej obejmuje trzy grupy, zawierające w sobie poszczególne czynności, a mianowicie:

A. Czynności przygotowawcze do wzniesienia budowli:

1) Szkic wraz z przybliżonem określeniem kosztów budowy.

Zadaniem szkicu jest graficzne streszczenie w małej skali i ogólnych zaryzach pomysłu architektonicznego całokształtu projektowanej budowli. Szkic wypowiada myśl architektoniczną pod względem celowości założenia, racjonalności rozplanowania i konstrukcji, ukształtowania, oraz przewidywanego w przybliżeniu kosztu budowy. Szkic, jako wynik twórczości architekta, posiada znaczenie zasadnicze, jako wytyczna wszystkich dalszych czynności i jest przeto istotną częścią jego działalności.

2) Projekt szczegółowy.

Na zasadzie szkicu przyjętego przez właściciela budowy, wypracowuje się dokładny prejekt, który winien składać się z tylu rzutów poziomych, przekrojów i widoków, oraz obliczeń statycznych, opisów technicznych i t. p., aby należycie wyświetlić wszystkie części budynku tak pod względem konstrukcji jak i wymiarów.

3) Kosztorys szczegółowy

Kosztorys oblicza się na podstawie projektu szczegółowego z uwzględnieniem cen miejscowych. Przy sporządzaniu kosztorysów szczegółowych należy mieć nadto na uwadze następujące punkty:

a) kosztorys powinien obejmować wszystkie roboty, które w danym razie przewidzieć można,

b) każda robota powinna być możliwie szczegołowo opisana, aby nie zachodziły wątpliwości, co do wymiarów, sposobu wykonania i jakości materjałów.

4) Rysunki robocze.

Rysunki robocze winny zawierać wszystkie dane techniczne, potrzebne do wykonania budowli, opracowane we wszystkich szczegółach, z podaniem potrzebnych wymiarów.

B) Czynności podczas wykonania budowli:

1) Przygotowanie kontraktów i warunków prac, powierzonych przedsiębiorciom i dostawcom.

2) Kierownictwo wykonania, które, zależnie od stopnia udziału architekta w organizacji wewnętrznej gospodarki budowlanej, może przybierać trzy zasadnicze formy;

a) kierownictwo ogólne, polegające na dopilnowaniu przedsiębiorcy, aby budynek zastał wykonany należycie. W tym wypadku przedsiębiorca zachowuje całą inicjatywę organizacji wewnętrznej na budowie.

b) kierownictwo administracyjne, polegające na dokonywaniu oprócz czynności, wymienionych poprzednio, całkowitych lub częściowych zamówień materjałów, szczegółowych wykazów i rozporządzeń, zestawień rachunkowych i t. p.

Sposób ten polega na wkroczeniu architekta w zakres tych czynności, które zwykle winien wykonywać sam przedsiębiorca, wymaga przeto znaczniejszego nakładu pracy architekta i połączonych z tem wydatków.

c) kierownictwo gospodarcze, w którego zakres wchodzi oprócz czynności wymienionych poprzednio, zakup wszelkich materjałów, maszyn i narzędzi pomocniczych, wynajem robocizny, kierownictwo i organizacja pracy, dozoru i kontroli, prowadzonej specjalnej rachunkowości budowlanej, uskutecznianie wypłat i t. p.

W tym wypadku architekt, jako zarządzający robotami, zastępuje całkowicie przedsiębiorcę we wszystkich czynnościach, różniąc się jednak od tegoż zasadniczo tem, iż pozostaje zawsze wynagradzany wyłącznie tylko drogą honorarjum.

C) Czynności po ukończeniu robót budowlanych:

1) odbiór ropót:

2) sprawdzanie rachunków.

Podział budowli na rzędy.

§ 4. Zależnie od charakteru budowli, dzielimy je na cztery rzędy:

RZĄD I. Budynki o najprostszem założeniu, budynki gospodarcze wiejskie i miejskie, stodoły, składy, wozownie, stajnie, obory, baraki i t. p.

RZĄD II. Budynki wszelkiego rodzaju, jak domy mieszkalne jednorodzinne, wielorodzinne, grupowe i szeregowe, fabryki, garaże, hangary, warsztaty, szkoły, koszary, więzienia, szpitale, kąpiele, hale targowe, domy biurowe i towarowe, dworce kolejowe i t. p.

RZĄD III. Budowle mieszkalne bardziej złożone w wykwintnem wykonaniu i wykończeniu: wille, dwory wiejskie, pałace.

Budowle monumentalne: bibljoteki, hotele, wyższe szkoły naukowe, akademje, szpitaie, muzea, teatry, sale koncertowe, banki, giełdy, parlamenty, ratusze, świątynie itp.

RZĄD IV. Budynki szczególnie złożone lub luksusowo wykończone.

W wypadkach, gdy budynki, ze względu na temat, należą do rzędu niższego, a rozwiązanie wymaga opracowania, właściwego rzędowi wyższemi, zaliczyć je należy w całości do rzędu wyższego. Przedmioty z zakresu sztuk zdobniczych, architektury wnętrz, mebli i urbanistyki, podlegają specjalnym normom wynagrodzenia.

§ 5. Dla określenia wysokości całkowitego honorarjum oznacza się objętość budynku i mnoży się ją przez odpowiednią sumę wynagrodzenia, określoną dla jednego metra sześciennego budowli i uzależnioną od rzędu architektonicznego budowli w/g tablicy, podanej w § 6.

Rzeczywistą objętość budowli oblicza się w zasadzie od poziomu ziemi do wierzchu stropów najwyższych kondygnacyj. Do tej objętości dolicza się kondygnacje podziemne i poddasze.

Jeżeli objętość budynku zawarta jest pomiędzy kolejno po sobie następującemi pozycjami, to wynagrodzenie za 1 mtr.^{3} budowli wyznacza się drogą proporcjonalnego dzielenia.

Wysokość wynagrodzenia dla jednego metra sześciennego ustala D. A. P. corocznie, lub częściej, w razie

zmiany cen materjałów zasadniczych, robocizny, zmieniających koszt jednego metra sześciennego budowli.

§ 6. Wysokość wynagrodzeń za całokształt pracy architektonicznej (§ 3) przy ogólnem kierownictwie robót, za jeden metr sześcienny budowli, zostaje ustalona przez D. A. P., w roku 1928, według następującej tablicy, zależnie od wielkości kubatury budynku i zależnie od rzędu, do jakiego zaliczamy budowle, przyczem za podstawę przyjęto: koszt budowy 1 m³ dla Rzędu I-go — 45 zł.; koszt budowy 1 m³ dla Rzędu II-go 75 zł.; koszt budowy 1 m³ dla Rzędu III-go — 100 zł.

TABLICA.

Przy objętości budowli w m³	Wynagrodzenie zasadnicze w zł. za 1 m³		
	Rzędy architektoniczne budowli		
	I	II	III
200	3.20	7.50	12.00
400	3.10	7.25	11.75
600	3.00	7.00	11.50
800	2.90	7.00	11.00
1000	2.80	6.75	10.75
2000	2.60	6.50	10.00
3000	2.45	6.00	9.25
5000	2.25	5.50	8.50
7000	2.00	5.00	7.75
10000	1.75	4.50	7.00
15000	1.60	4.25	6.50
20000	1.50	4.00	6.00
25000	1.40	3.75	5.75
50000	1.20	3.50	5.00
75000	1.10	3.25	4.75
100000	1.00	3.00	4.50

W razie prowadzenia robót sposobem administracyjnie uzasadniony i z góry przy umowie ustalony — wynagrodzenie wzrasta o 1% rocznie w stosunku do wartości robót niewykonanych, o ile opóźnienie w wykonaniu budowli nie było zależne od architekta.

Wysokość honorarjum przy pełni czynności architektonicznych.

§ 7. Wynagrodzenie za całokształt czynności architektonicznych, podane w § 6 w liczbach ogólnych, rozdziela się jak następuje:

1. Szkic 15%
2. Projekt szczegółowy 25%
3. Kosztorys szczegółowy . . . 10%
4. Rysunki wykonawcze 20%
5. Kierownictwo ogólne 20%
6. Sprawdzenie rachunków . . . 10%

W razie prowadzenia robót sposobem administracyjnym, pozycja 5) § 7 liczy się podwójnie, w razie zaś prowadzenia robót sposobem gospodarczym, pozycja ta liczy się sześciokrotnie.

W razie żądania przez klijenta kilku szkiców lub projeków, tyczących się jednego objektu, lecz zasadniczo różnych, każda praca pojedyńcza winna być wynagradzana oddzielnie według odpowiednich pozycyj §§ 6 i 7.

Jeżeli na skutek późniejszych dyspozycyj klienta zmieniających zasadniczo pierwotny program, wykonane już szkice, projekty, rysunki wykonawcze, lub kosztorysy muszą być zmienione lub przerobione, to należność za tę dodatkową pracę oblicza się stosownie do zakresu poczynionych przeróbek, conajmniej jednak w stosunku połowy wynagrodzenia za podlegające zmianom elaboraty.

Wysokość honorarjum przy pracach częściowych oraz powtarzaniu projektu jako typu.

§ 8. Jeżeli architekt wykonuje tylko jedną lub kilka z wymienionych w § 3 czynności, to honorarjum jego zmienia się w stosunku do no m, wyszczególnionych w §§ 6 i 7 w następujący sposób:

1. za szkic sam, jako zasadniczą koncepcję architektoniczną . . zwyżka 100%
2. za szkic i projekt . . . . zwyżka 35%
3. za szkic i projekt wraz z kosztorysem . . . . zwyżka 25%
4. za ogół prac przygotowawczych (§ 3, A, 1—A, 4) . . . . zwyżka 15%
5. za skosztorysowanie projektu, wykonanego przez trzecią osobę zwyżka 100%
6. za kierownictwo robót według rysunków, dostarczonych przez klienta . . . . zwyżka 25%
7. za sprawdzenie rachunków z robót prowadzonych przez trzecią osobę zwyżka 50%

Uwaga: Przy wykonaniu jednej z trzech ostatnich powyżej wymienionych czynności dopełnienie w razie potrzeby niedostatecznych danych, dostarczonych przez klijenta, liczy się osobno, zależnie od ważności wykonanych czynności.

§ 9. W razie powtórzenia projektu jako typu lub powtórzenia budowy dla tego samego klienta — honorarjum architekta zmienia się w stosunku do norm, wyszczególnionych w §§ 6 i 7 w sposób następujący:

A. 1. Za szkic, projekt i rysunki wykonawcze, jeżeli w projekcie nie zachodzą żadne zmiany i o ile powtórzenie budowli następuje w okresie czasu 5-cic co najwyżej lat po roku od zakończenia pierwszej ser i budowli, honorarjum architekta wyniesie 20% odpowiednich pozycyj.

2. O ile powtórzenie nastąpi po pięcioletnim kresie od chwili wybudowania pierwszej serji, to honorarjum architekta wyniesie 40% odpowiednich pozycyj.

3. Jeżeli architekt ma wykonać częściowe zmiany w projekcie, t. j. nie zmieniające zasadniczej koncepcji architektonicznej projektu, lecz ulepszające lub zmieniające konstrukcje i t. p. — wtenczas honorarjum architekta będzie wynosić:

a) za szkic 20%, względnie 40%, odpowiedniej pozycji, zależnie od czasu powtórzenia budowli (p. 1) i 2) § 9;
b) za projekt 60% odpowiedniej pozycji;
c) za rysunki wykonawcze całkowite honorarjum odpowiedniej pozycji.

B. Honorarjum za kosztorys, kierownictwo robót i sprawdzenie rachunków w każdym wypadku należy się w całości w/g odpowiednich pozycyj.

C. W razie powtórzenia roboty dla innego klienta architekt otrzymuje honorarjum w pełnej wysokości odpowiednich pozycyj.

§ 10. Kierownictwo robót przy budynkach istniejących, aczkolwiek niezawsze zawierające wszelkie czynności całokształtu pracy architektonicznej, winno być liczone, jako całkowita praca ze zwyżką według reguły następującej:

1) wynagrodzenie za przerobienie lub przebudowę istniejących budynków wraz ze szczegółowym projektem rysunkowym, podnosi się . . . . o 50%
2) ta sama praca, lecz bez projektu rysunk. o 25%
3) nadbudowa nowych części lub dobudwa całych skrzydeł do istniejących budynków o 25%
4) roboty niebezpieczne lub wyjątkowo trudne jako to: podkopy, podmurowania, stemplowanie, wymiana starych części nośnych na nowe, roboty w wodzie zaskórnej itp., jeżeli nie wymagają specjalnych rysunków o 50%
5) te same roboty wraz ze szczegółowemi rysunkami . . . . o 100%

§ 11. W razie zamówienia u architekta szkiców wstępnych, orjentacyjnych i programowych, honorarjum za taki szkic wynosi 1/3 część odpowiedniej pozycji §§ 6 i 7, liczonej bez żadnych, wymienionych w § 8 zwyżek.

§ 12. Jeżeli architekt powołany zostaje do czynności z współudziałem kolegi lub kolegów, to wynagrodzenie

jego nie podlega z tego powodu żadnej zniżce lub podziałowi.

W razie zamówienia u kilku architektów jednocześnie szkiców, celem dokonania między nimi wyboru, rzecz powinna być z góry oznajmiona każdemu, a prace winny być wykonane według jednobrzmiącego programu, przyjętego przez zainteresowanych architektów, i jednakowo wynagrodzone. Wybór najlepszej pracy winien być dokonany przy współudziale architekta-doradcy, podanego przez klienta, a przyjętego przez opracowujących szkice architektów.

Czynności uboczne podległe wynagrodzeniu.

§ 13. Do ustanowionego zasadniczo wynagrodzenia nie są włączone, a zatem podlegają oddzielnemu wynagrodzeniu ze strony klienta:

a) czynności uboczne przy projektowaniu lub wykonaniu budowli, jako to: zdjęcia z natury planów pomiarowych i niwelacyjnych terenów i budynków, kierownictwo przy burzeniu starych budynków, badania stanu wód zaskórnych, badanie wytrzymałości części istniejących budynków, zbieranie danych statystycznych lub ekonomicznych, badanie ksiąg hipotecznych i wszelkich dokumentów, określających prawa własności, serwituty i t. p. narady, porady, wydawania opinji, asystowanie klientowi w stosunku do osób trzecich i władz; sporządzanie obrachunków i wszelkich aktów między klientem a osobami trzeciemi lub sąsiadami i t. p.

b) wszelkie czynności, niezależne od konkretnej pracy architektonicznej, jako to: określenie wartości, przybliżone lub dokładne istniejącego budynku, czynności przy ekspertyzie lub arbitrażu, porady i asystowanie klientowi w kwestjach spornych i sądowych, porady ustne piśmienne i telefoniczne, raporty i notatki natury specjalnej, wreszcie wszelka inna dorywcza interwencja fachowa.

Wszystkie wymienione powyżej czynności winny być wynagradzane, niezależnie od wynagrodzenia za czynności architektoniczne, w stosunku poświęconej tym czynnościom liczbie godzin, licząc za godzinę niemniej jak 25 złotych.

Koszty uboczne.

§ 14. Przy wszystkich bez wyjątku czynnościach architektonicznych należy się architektowi zwrot poniesionych kosztów, a mianowicie:

1) za sporządzenie w jednym lub kilku egzemplarzach kopji wszelkich elaboratów technicznych, w celach ogłaszania współubiegania się o roboty lub w celach wykonawczych, jako to: planów, ślepych kosztorysów, umów, warunków obowiązująch, aktów i t p

2) za marki stemplowe, opłaty państwowe i komunalne.

3) za honorarja specjalistów dorodców (ogrzewalników, betoniarzy, kanalizatorów, elektrotechników it.p.),

4) zwrot wynagrodzenia personelu pomocniczego na miejscu budowy, o ile budowa znajduje się poza miejscem zamieszkania i o ile taki stały personel jest potrzebny.

Potrzeba powyższych wydatków i ich zakres zależy od decyzji architekta.

§ 15. Za czas pobytu w podróży w interesie robot, za które architekt pobiera wynagrodzenie według norm odsetkowych, wyszczególnionych w §§ 6 — 10, dolicza się tytułem djet po 150 zł za dobę lub część doby, spędzonej w podróży i na miejscu robót, a także zwrot wyłożonych kosztów podróży obustronnej (koleją i statkiem I klasą, pojazdem dwukonnym lub samochodem, przewóz bagażu i narzędzi, utrzymanie i zamieszkanie). Jeżeli w interesie klienta podrożuje pomocnik architekta, to liczy się zwrot kosztów jak architektowi i djety w wysokości połowy djet architekta.

§ 16. Za pobyt w podróży w interesie robót, za które architekt nie pobiera wynagrodzenia według norm odsetkowych, liczy się oprócz zwrotu kosztów, jak wyżej, tytułem djet za każdą dobę lub część doby po 200 zł.

§ 17. Honorarjum oblicza się każdorazowo i oddzielnie od poszczególnej budowli. Bezwarunkowo nie mogą być w kalkulacji honorarjum podsumowywane koszty niezależnych budowli (jak np zabudowań, osiedli i t. p.), stawianych jednocześnie przez tego samego klienta.

Wypłata honorarjum.

§ 18. O ile nie nastąpiła między stronami umowa co do zapłaty przed wykonaniem pracy honorarjum architekta, jak i poniesione przez niegoż koszty dodatkowe (§ 12 — § 15) mają być wypłacone bezpośrednio po doręczeniu przez niego klientowi prac: szkicu projektu, lub kosztorysu (za każdą z osobna).

Za następne czynności, t. j. rysunki wykonawcze, kierownictwa ogólne i sprawdzanie rachuoków, wypłata honorarjum następuje w miarę postępu robót, tj. w stosunku przypadającdgo za te czynności ustalonego honorarjum do wykonanej budowy.

Prawo autorskie.

§ 19. Architektowi przysługuje w stosunku do wszystkich jego prac prawo autorskie w całej jego rozciągłości, przewidzianej w przepisach obuwiązującego prawa.

Klient nie ma prawa korzystać ze złożonych na jego ręce szkiców lub projektów, w celu wykonania budowy z pominięciem autora. Jeżeli zaś chce z tych praw skorzystać w powyżej wspomniany sposób, to rzecz powinna być zgóry oznajmiona architektowi i uzyskane jego zezwolenie na to, przyczem architektowi przysługuje prawo do specjalnego wynagrodzenia. W przeciwnym razie klient naraża się na wszelkie skutki prawne, wynikające z pominięcia praw autorskich, jak niemniej na odszkodowanie za straty, poniesione przez architekta i obniżenie jego reputacji.

Na marginesie podwyżki taryf kolejowych.

W czasie pierwszych jesiennych obrad sejmowych ma być wytoczona i rozpatrzona sprawa podwyższenia stawek taryfy towarowej na kolejach.

Swego czasu sfery drzewne obiegła alarmująca pogłoska, jakoby w kołach czynników miarodajnych istniała tendencja podwyższenia taryfy kolejowej na drewno o 35 proc., co wywołało zupełnie zrozumiałe zaniepokojenie wśród naszych drzewiarzy oraz obawy z uwagi na możliwość tak niebezpiecznego posunięcia w stosunku do zagadnień rozwoju eksportu drzewnego.

Jeżeli wspomnieliśmy o zajęciu przez koła drzewne stanowiska zdecydowanie negatywnego w związku z lansowanemi pogłoskami o zamiarach tak znacznej podwyżki taryfy kolejowej na drewno, to tylko dlatego, żeby ujawnić, że poza ujemnemi konsekwencjami, jakie niewątpliwie koncepcja ta przyniosłaby dla szeregu dziedzin przemysłowych, a co za tem idzie, osłabiłaby tempo dynamiki rozwojowej życia gospodarczego kraju, przytem zwiększone wpływy pieniężne z tytułu podrożenia przewoźnego na kolejach, wcale nie zrekompensowałby wyżej przytoczonych rezultatów, — również kryje się tu i ta okoliczność, że do licznych ciężarów tak wielce różnorodnej natury, obciążających przemysł i handel drzewny, dołączyłby się jeszcze jeden, który w znaczeniu hamulca odegrałby poważną rolę w rozwoju obrotu przewozowego drewna wewnątrz kraju oraz ruchu wywozowego na polskich kolejach.

Wskutek starań o wyjaśnienie tej sprawy, odnośne władze udzieliły informacji, że taryfa na drewno ma ulec rewizji i przekształceniu, zgodnie z projektem,

który stawia sobie za zadanie ujęcie jej w szersze ramy przez większe różniczkowanie klasyfikacji drewna, co wprawdzie pociągnie za sobą pewną zwyżkę, lecz pono daleko nie 35 procentową. Przytem wykaże się dodatnia strona dla interesów przemysłu i handlu drzewnego, jaką zawiera projekt podziału taryfy drzewnej na większą ilość klas.

Wchodzą tu bowiem przedewszystkiem w grę potrzeby nadania stawkom taryfowem na drewno form elastycznych.

Należałoby więc, na postawie tych oświadczeń, spodziewać się, że rewizja taryfy wywoła tylo nieznaczną jéj zwyżkę, w przeciwnym bowiem razie (z niespodziankami trzeba się zawsze liczyć) odbiłaby się ona nader niekorzystnie na interesach i stosunkach w eksporcie drzewnym.

Naogół w sferach zainteresowanych przeważa ujemny pogląd na podwyżkę taryf kolejowych, choćby ona miała być najmniejszą, gdyż w rezultacie sprowadziłaby ona podrożenie tak surowca jak i półfabrykatów.

Zwolennicy pomysłu podwyżki taryf przytaczają argument, który jednak w świetle krytyki traci na wartości. Otóż otrzymują oni, że taryfy kolejowe w Polsce są bodaj najniższe w porównaniu z innemi w państwach europejskich i, że poziom ich stawek jest stosunkowo niższy od indeksu towarowego oraz, iż opłata przewoźnego średnio nie przekracza 5 proc. wartości towaru. Jeżeli natomiast zważymy, że w kraju sieć kolejowa jest, bądź co bądź, jeszcze bardzo rzadką w stosunku do uprzemysłowionych krajów Zach. Europy, jak też, że tak masowy produkt przewozowy, jakim jest drewno, musi pokonywać znaczne przestrzenie z uwagi na geograficzne położenie ośrodków przemysłowo-leśnych, co pociąga za sobą absolutne obciążenie frachtów kolejowo-towarowych w obrocie krajowym, to wyciągniemy stąd wniosek, że faktycznie polskie stawki przewozowe są wyższe niż zagraniczne.

W związku z tem byłoby racjonalnem wskazaniem rozbudować naszą sieć kolejową w takich rozmiarach, jaki przewiduje odnośny projekt ministerstwa komunikacji (2.500 km.)

Prawda, realizacja tego planu wymaga znacznego nakładu kapitału, bo aż miljarda zł, jednak z tej racji nie można szukać źródeł pokrycia wydatków w podwyżce taryf, gdyż byłaby to prosta droga do sparaliżowania i podcięcia przemysłu, w danym wypadku, przemysłu drzewnego, tembardziej, że jak wiadomo, drewno w obrocie towarowym przedstawia ok. 30 proc. wszystkich eksportowanych wartości.

Stawiając sobie za cel uzdrowienie bilansu handlowego, należy w pierwszym rzędzie zwrócić uwagę na rozwój eksportu, trzeba skierować gospodarkę tak, żeby wywóz produkcji drzewnej na rynki zagraniczne, zdążał po linji najmniejszego oporu ze strony czynników, obciążających ten eksport przez opłaty przewozowe.

Leży to w interesie już nietylko wyłącznie przemysłu drzewnego, lecz postulat ten obejmuje znacznie szersze względy.

Żeby dopiąć swych, w każdym razie, ambitnych celów, a to stworzenie ze Szczecina i Królewca najpotężniejszych portów handlowych nad Bałtykiem, a tem samem uniemożliwić rozwój Gdyni i Gdańska, Niemcy ani na chwilę nie zawahali się obniżyć taryfę kolejową na drewno do tych portów, jakkolwiek z drugiej strony, położenie gospodarcze zachodniego sąsiada, przemawia raczej za potrzebą zwyżki stawek taryfowych.

Nic przeto dziwnego, że w obronie własnych interesów, Gdańsk domaga się przyznania mu specjalnej taryfy kolejowej na przewóz drewna.

Tu jeszcze trzeba nadmienić, że walka Gdańska z polityką gospodarczą Rzeszy, o utrzymanie wpływów handlowych, w ostatnim czasie stacza się na terenie bezwzględnych posunięć ze strony Niemców, to też z uwagi na łączność interesów gospodarczych Gdańska i Polski, jest rzeczą konieczną odpowiednio zareagować na wyraźne zamiary czynników niemieckich, a to tylko w sposób uwzględnienia słusznych postulatów W. M., umożliwiających wyjście jemu zwycięsko z walki konkurencyjnej.

Jeżeli już mowa o tak ważkim czynniku, jakim jest konkurencja, to trzeba również nadmienić, że przez podrożenie naszych stawek taryfowych na drewno, dalibyśmy możność Czechosłowacji i Austrji szerszego opanowania zagranicznych rynków zbytu, zwłaszcza rynku niemieckiego, co w rezultacie uszczupliłoby nasz eksport drzewny i tak już ograniczony wskutek różnicy cen między producentami a konsumentami.

Tak więc szereg względów o zasadniczem znaczeniu dla naszego gospodarstwa, absolutnie nie dopuszcza do zwyżki taryf kolejowych i wychodząc z tego założenia nasze czynniki miarodajne niewątpliwie dołożą starań, aby stawki taryfowe na drewno nie uległy zwyżce.

Zwyczajne Zebranie Związku Przemysłowców Drzewnych w Poznaniu.

II.

W dyskusji p. Urbański wyraził bardzo pesymistyczne zapatrywanie na możność współpracy z B. G. Kr., a to ze względu na zbyt wysokie oprocentowanie, którego nikt nie jest w stanie ponieść. P. Fuhrmann natomiast zaznaczył, że według prospektu i wiadomości jakie posiada, zaproponowano jemu oprocentowanie stosunkowo nizkie, ponieważ łącznie z amortyzacją nie przekracza 6 proc. w stos. rocznym.

P. Bystrzycki w sprawie owych trudności jakie wyłaniają się w stosunka h z B. G. Kr., zaznaczył iż bank ten, biorąc kredyty zagranicą sam za nie drogo płaci i musi wzamian żądać wysokiego oprocentowania, jednak uważa, że skoro bank ów jest jedyną instytucją, mogącą w obecnej dobie posiadać większy kapitał kredytowy do dyspozycji, — przemysł drzewny powinien bezwzględnie dążyć do współpracy, otwierając w B. G. Kr. rachunki bieżące.

Więc gdy przemysłowcy, staną się klijentami Banku, wydaje się nieprawdopodobnem, by ich wtedy zechciano pominąć, pozatem zaś upadnie zarzut, jaki B. G. Kr. stawia przemysłowi, a to, że gdy potrzebuje on pieniędzy, wówczas zwraca się o nie do niego, natomiast płynną gotówkę lokuje w innych bankach.

Wszelkie indywidualne starania o kredyty, winne iść drogą przez Związek, ponieważ Zarząd ze swej strony będzie mógł je odpowiednio poprzeć i tym sposobem wysiłki Związku będą nazewnątrz jednolite i solidarne. Na tem miejscu p. Bystrzycki podniósł, że współpraca członków z Zarządem zatacza coraz to szersze kręgi oraz ujawnia się ściślejsza solidarność, czego najlepszym dowodem jest wzrost ilości członków Związku, którzy po kilku zgłaszają się na każdem zebraniu.

P. Piotrowski, przyznając, że z B. G. Kr. pracuje się ciężko, zwrócił jednak uwagę, że jest to instytucja rządowa, posiadająca swój statut, którego musi przestrzegać, jak też, iż rząd coraz to więcej opiera się na związkach i współpracuje z nimi, wobec czego „my skoro jesteśmy zorganizowani, musimy podjąć i utrwalić stosunki z B. G. Kr., chociażby na początek nie dawało nam to większych korzyści".

Jak słychać od 15. października r. b. B. G. Kr. zacznie udzielać kredytów społecznych. Niewiadomo jakie one przybiorą formy, wydaje się jednak pewnem, że Związek, jako instytucja społeczna, będzie mógł liczyć na pewien w nich udział.

Należy jednak wtedy już tam być, tymczasem zaś trzeba popierać poczynania R. N. u władz banku w Warszawie, nazewnątrz zaś stwierdzić, że Związek niema nic wspólnego z ludźmi, występującymi na własną rękę.

P. Lisek, pomijając na razie omówione przedtem formy długoterminowego kredytu, zwrócił ze swej strony uwagę zebranych na dobrodziejstwo kredytu redyskontowego, jakiby można uzyskać w B. G. Kr. Byłaby to stała rezerwa, będąca w posiadaniu każdego członka w wypadku nagłego zapotrzebowania gotówki.

Co do „memorjału" p. Namysła, — mówca wyjaśnił, że poza zupełnie śmieszną formą w jakiej był on skierowany do prezesa B. G. Kr., i który mógł jedynie kompromitować przem. drzewny Wielkopolski, o czem na zebraniu nie wspomniano, p. Lisek postawił wniosek, celem stwierdzenia, że p. Namysł niemiał prawa przemawiać w imieniu przem. drzewnego Wlkp., jak również, że zapatrywania jego są Związkowi zupełnie obce, a następnie, aby powyższe stwierdzenie przesłać imieniem Związku władzom B. G. Kr.

Wniosek jednomyślnie przyjęto.

Przechodząc z kolei do p. 4 obrad i na rzucone przez prezesa p. Bystrzyckiego pytanie, jaka jest w tej chwili sytuacja i jak należy przystępować do bieżącej kampanji, odpowiedział pan Kubica, podnosząc, że 1. w tej chwili najważniejszem zadaniem jest sprzedanie materjału, dawniejszego tarcia, którego tartaki posiadają pod dostatkiem, w przeciwnym razie o nowych zakupach nie może być mowy. Pozatem niewiadomo co będzie można w zimie kupować ponieważ dotychczas nie został ogłoszony plan cięć. Jest to stara plaga, która nie daje możności zrobienia na tartaku przynajmniej ogólnego planu gospodarczego, t. j. przygotowania pieniężnego, planu produkcji, sprzedaży, utrzymania kontaktu z kupcami, utrzymania zakładu na należytym poziomie gotowości itd., ze względu więc na to, mówca postawił wniosek, aby zwrócić uwagę Dyrekcji L. P., że dotychczas nie ogłosiły planu cięć.

Do powyższego wniosku przyłączył się p. Lisek, który rozszerzył go w tym kierunku, żeby Związek wystąpił również o 2. prawidłowe i ściśle przepisowe wyrabianie drewna, 3. aby przetargi odbywały się w lokalach urzędowych nadleśnictw, a nie po gospodach i zajazdach oraz 4. o podzielenie zrębów na mniejsze lasy.

Pod prawidłowem i ściśle przepisowem wyrabianiem drewna należy rozumieć dokładny podział na klasy, na drewno chore i zdrowe i dokładną miarę długości. Niestety trzeba stwierdzić, że dotychczas wszystko to nie jest praktykowane.

W dyskusji nad powyższemi wnioskami zabrali kolejno głos pp. Bystrzycki, Kubica, Urbański, Szmaj, Tolaszek i Łożyński, przytaczają wypadki, popierające słuszność tego wniosku i wyrażając nadzieję, że Dyrekcje, które także są wobec przemysłowców kontrahentami, zastosują w stosunkach z tartacznikami zasady uczciwego kupca.

Dwa pierwsze wnioski p. Liska znalazły u mówców całkowite poparcie, natomiast co do ostatniego, przeważyło zdanie, że byłby on z wielu względów niepraktyczny i należy prosić o podział każdego czwartego zrębu na mniejsze losy.

Do tego p. Kubica wyraził życzenie, że trzeba domagać się terminu conajmniej 10 dni do brakowania chorych sztuk, ponieważ dotychczas spotykały przemysłowców w tym kierunku przykre niespodzianki, a następnie szybkiego zatwierdzania submisji celem umożliwienia kupującym pokrywania się w innych miejscach w razie nie otrzymania przybitki.

Reasumując wynik dyskusji, oświadczył Pr. pan Bystrzycki, że powyższe wnioski zostaną przez Zarząd przesłane R. N. oraz przedstawioną Dyrekcji Lasów P., a następnie wobec tego, że Związek stoi na gruncie rzeczowej i lojalnej współpracy z Zarządem Lasów P., którą pragnie w przyszłości jeszcze rozszerzyć, wyraził nadzieję, że słuszne postulaty Związku zostaną przychylnie załatwione.

Co do widoków na bieżącą kampanję, to istnieją dwie możliwości, a mianowicie, ponieważ w tym roku braknie w podaży około miljona m. sz. drewna, przeto ceny powinne zwyżkować, albo też z uwagi na wielkie zapasy na tartakach i niższe ceny zagranicą niż w kraju — tendencja słabnie, w każdym jednak razie należy zawsze pamiętać o naczelnej zasadzie, jaka powinna każdego obowiązywać przy zakupie, a to albo kupić i zarobić, albo wcale nie kupować.

Kierując się tą zasadą, nie mogą kupującym grozić żadne niespodzianki.

Szwedzki wywóz materjałów drzewnych w sierpniu 1928 r.

Od naszego własnego korespondenta.

Zestawienie porównawcze wartości wywozu szwedzkich materjałów drzewnych za sierpień roku bież. z wywozem za sierpień 1927 roku.

	Sierpień 1927 r.	Sierpień 1928 r.
	Wartość w koronach czeskich.	
Belki	4.218	2.133
Kantówka	26.925	24.802
Podkłady kolejowe	4.602	7.642
Drzewo opałowe nie jodłowe i nie świerkowe	1.278	1.115
Kopalniaki	76.756	87.095
Maszty i drągi od 25 cm w czubie	1.855	5 427
„ poniżej 25 cm w cień. końcu	4.825	28.503
Z innych drzew krajowych	139	20
Blochy i dyle od 5 cm grubości i 21 cm szerokości świerk.	51.673	51.648
„ „ jodłowe	12.522	14.627
Baltensy od 5 cm grub. i od 15 do 21 cm szerok. świerkowe	72.285	59.832
„ „ „ jodłowe	22.235	29.818
Skantligsi od 5 cm grubości i do 15 cm szerok. świerk.	37.980	34.805
„ „ „ jodłowe	14.201	17.389
Deski poniżej 5 cm grubości i od 21 cm szerok. świerk.	15 270	14.697
„ „ „ jodłowe	3.408	5.437
Deski od 15 do 21 cm szerok. świerkowe	57.175	54.126
jodłowe	13.327	13.793
Szczapy czyste łupane poniżej 5 cm grubości i poniżej 15 cm szerokości świerkowe	82.437	83.006
jodłowe	25.784	40.185
Deski i obrzynki do 2 m długości świerkowe i jodłowe	11.611	16.792
Łaty regle i listwy świerkowe i jodłowe	14.322	13.521
Materjały tarte z innych gatunków drzewa	240	441
Tarte materjały skrzynkowe	35.064	33.032
„ „ „	10.883	12.168
Wyroby stol. nie rzeźbione, nie molowane i nie bejcowane.		
Deski nie heblowane do 21 cm szerokości świerkowe	7.415	4.601
jodłowe	5.075	5.679

od 15 do 21 cm szer. świerk.	43.250	28.710
jodłowe	26.157	13.764
od 15 cm szerok. świerk.	31.313	26.771
jodłowe	19.409	13.162
Obrzynki od desek heblowanych do 2 m długości	660	577
Wartość ogóln. wyw. wynosi raz.	623.472	523.315

Oprócz tego wywieziono:	w sier. 1927 r	w sier. 1928 r.
Materjałów skrzynkowych, hebl. m³	3.483	2.996
„ „ malowanych i bejcowanych „	15.699	3.099
Rozmaitych wyrobów stolarskich fornierow malow. rzeź. itd. kg	237.612	243.255
wyrobów tokarskich „	285.112	283.815
Różnych wiorów, nie odpadków „	26.415	11.132
„ materjałów obręczowych „	321.890	532.79
„ pudełek do zapałek „	172	65

Walka z Niemcami o cło wwozowe na drzewo.

Jak wiadomo, głównymi eksporterami drewna okrągłego i tartego do Niemiec są poza Polską, Austrja i Czechosłowacja. Cła wwozowe, jakie Niemcy nakładają na importowane drewno, są przedmiotem gorącej dyskusji sfer zainteresowanych w eksporcie z tych krajów. Niemcy pobierają za $^1/_2$ drewna tartego 1 mk., a za $^1/_2$ drewna w stanie okrągłym 0.12 mk. Różnica, jak widać, jest znaczna, wynosi bowiem 0.88 mk. na $^1/_2$, czyli na 1 tonnie 8.80 mk. = 18 zł 6 gr.

Ponieważ cena $^1/_2$ drewna tartego eksportowanego wynosi mniej więcej 186 zł, więc cło w tym stosunku stanowi 10% wartości.

Fiskalizm celny Niemiec wywołał silną reakcję w krajach eksportujących. Sfery drzewne w Austrji, wystąpiły z żądaniami definitywnemi: zniżki cła na tarcicę, kontyngent na przewóz bezcłowy i ułatwienia w ruchu granicznym.

Jako argument, wystawili eksporterzy austryjaccy motywy natury politycznej, dowodzą oni mianowicie, że utrudnienia niemieckie w stosunku do Austrji są wynikami hamującemi przyjęcie idei „Anschlussu", obecnie dość popularnej w kraju naddunajskim.

W Czechosłowacji sfery zainteresowane złożyły w Ministerjum Przemysłu i Handlu obszerny memorjał, domagający się intensywnego zajęcia się tą sprawą.

Memorjał wysuwa propozycje odwetowe, na wypadek, gdyby z Niemcami nie doszło do porozumienia.

Zarówno w Austrji, jak i Czechach, wydatną pomocą sferom drzewnym służy miejscowa prasa gospodarcza, podnosząc w licznych artykułach konieczność zajęcia zdecydowanego stanowiska w tej sprawie i wywierając nacisk na sfery rządowe. Gaz. Handl.

SPRAWOZDANIA HANDLOWE.

RYNKI KRAJOWE.

Wyniki sprzedaży drewna użytkowego i opałowego w nadleśnictwach państwowych.

Nadleśnictwo Państwowe Wanda D. L. P. Poznań.
Licytacja w dniu 25. września 1928 r.

Sosna	szczapy opał.	za mp.	14.23	zł
„	wałki „	„	12.50	„

Nadleśnictwo Państwowe Mochy D. L. P. Poznań.
Licytacja w dniu 28. września 1928 r.

Brzoza	szczapy opał.	za mp.	13.75	zł
„	wałki „	„	12.50	„
Sosna	żerdzie II	za szt.	2.20	„
„	wałki użytkowe	za mp.	14.00	„
„	szczapy opał.	„	12.60	„
„	wałki „	„	11.55	„

Notowania oficjalnej Giełdy Zbożowej w Poznaniu

Cena za 100 kg. netto franco stacja załad., ładunki całowagonowe, dostawa natychmiastowa.

dnia 1. 10. 1928 r., na żyto: 33.50—34.25 zł.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

„Tydzień Techniczny" w Polsce.

W czasie Powszechnej Wystawy Krajowej w końcu czerwca 1929 r. organizuje się t. zw. „Tydzień Techniczny" poświęcony sprawom techniki. W ciągu „Tygodnia" odbędą się następujące zjazdy: Zjazd Federacji Inżynierów Słowiańskich (FIS), Ogólny Zjazd Polskich Techników Zrzeszonych, Zjazd Delegatów Polskich Zrzeszeń Technicznych, nakoniec zjazdy względnie obrady poszczególnych grup fachowych, reprezentujących liczne działy techniki: architektura, budownictwo podziemne, budowa maszyn, komunikacja, elektrotechnika, chemja, miernictwo, meljoracja i t. p. „Tydzień Techniczny" uwydatni rozwój polskich stowarzyszeń technicznych, które grupują się w Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych. Bezpośrednią pracą organizacji „Tygodnia", jak również udziału w P. W. K. zajęły się: miejscowe Stowarzyszenie Inżynierów i Architektów w Poznaniu i Stowarzyszenie Techników Polskich oraz Koła Elektrotechników i Inżynierów Kolejowych. Informacyj udziela Sekretarjat Stowarzyszenia Techników, Poznań, św. Marcin 21, telefon 50-71.

Niemcy o wywozie naszej papierówki. Ostatni zjazd przedstawicieli organizacyj, reprezentujących produkcję leśną w zakresie papierówki z Polski, Czechosłowacji, Austrji i Finlandji, który odbył się w Pradze Czeskiej, wywołał w prasie niemieckiej zaniepokojenie. Jak wiadomo, kraje te poza Szwecją reprezentują ogromną większość produkcji papierówki w Europie, na której opiera się przemysł papierniczy niemiecki. Niemcy obawiają się, że producenci papierówki mogą przeprowadzić porozumienie w sprawie ceny i podnieść ją, dotychczasowy bowiem jej poziom był względnie niski, a jednocześnie kraje te mogą wykazać dążenie do zatrzymania papierówki u siebie w kraju, rozbudowy przemysłu celulozowego i papierniczego i zamianę eksportu papierówki na eksport wyrobów gotowych.

(„Gaz. Handl.")

Międzynarodowy kongres budownictwa mostowego. Dnia 23 b. m. rozpoczyna w Wiedniu obrady II-gi międzynarodowy kongres budownictwa mostowego i nadziemnego. Obrady kongresu trwać będą do 27 b. m. włącznie. Protektorat nad kongresem objął austrjacki minister handlu i komunikacji dr. Hans Schürff. W kongresie wezmą udział przedstawiciele 27 państw. wygłoszony będzie cały szereg referatów z dziedziny budownictwa mostów i budownictwa pokrewnego oraz mają zapaść uchwały co do budownictwa stalowego, żelaznego, betonowego, żelbetonowego i kamiennego. Po kongresie prze-

Notowania dewiz z dnia 2. października 1928 r.

Obsługa radjotelegraficzna P. A. T-icznej.

Dewiza	Stopa dyskont.	Parytet w zł	Notowania za	w Warszawie	Gdańsku	Berlinie	Londynie	Nowym Jorku	Paryżu	Pradze	Zurychu	Wiedniu
Warszawa . .	8	—	100 zł	—	57.91	47.175	43,25	11.25	—	—	58.25	79.78
Poznań . . .	8	—	100 zł	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gdańsk . . .	6	173,52	100 Gd. gld.	—	—	81.28	—	—	—	—	—	—
Berlin	7	212,34	100 R. M.	—	123.094	—	20.353	23.82	609,—	—	123.78	168.97
Belgja	4	123,94	100 belg.	—	—	58.26	34.895	13.89	355,—	—	72.20	98.56
Bukareszt . .	6	172,—	100 l.	—	—	2.555	800	0.61	—	—	3.16	4.30
Budapeszt . .	6	155,90	100 pengo	—	—	73.06	27,395	17.50	—	—	90.58	123.69
Holandja . . .	4½	358,31	100 gld. hol.	—	—	168.18	12.09.18	40.10	1025.00	—	208.35	284.42
Kopenhaga . .	5	238,88	100 k. d.	—	—	111.80	18.190	26.66	—	—	138.60	189.05
Londyn . . .	4½	43,38	1 funt szterl.	43.23	25.00	20.331	—	4.84	123 99	—	25.19	31 40
Nowy York . .	5	8 9141	1 dolar	8.90	—	4.19.35	4.84.90	—	25 57	—	5.19,—	709.15
Paryż	3½	172,—	100 fr. franc.	34 87	—	16.395	123.99	3.91	—	—	20.32	27.74
Praga	5	180,62	100 k. cz.	26.42	—	12.421	163.56	2.96	75.70	—	15.40	21.01
Rzym	5½	172,—	100 l.	46.60	—	21.915	92.79	5.22	133 65	—	27.15	37.08
Szwajcarja . .	3½	172,—	100 fr. szwajc.	171.63	—	80.71	25.191	19 25	492.00	—	—	136.53
Sztokholm . .	4½	238,88	100 k. szw.	—	—	112.13	18.128	26.75	—	--	139.00	189.70
Wiedeń . . .	6½	125,43	100 szyling.	125,48	—	59.01	34.45	14.10	—	--	73.13	—

widziane są różne wycieczki. Na kongres wiedeński wyjeżdża delegacja polska, składająca się z kilku inżynierów polskich i przedstawicieli nauki. Z ramienia min. komunikacji wyjeżdża na kongres kierownik przebudowy węzła warszawskiego inż Olszewski oraz naczelnik wydziału min. komunikacji inż. Gubrynowicz. Z ramienia politechniki warszawskiej wyjeżdża prof. inż. Strągowski, a z ramienia zarządu miasta Warszawy inż. Bronisław Plebiński, który wygłosi referat o mostach na Wiśle w granicach Wielkiej Warszawy.

Bratysławska giełda drzewna. W dniu 20 września r. b. tendencja na bratysławskiej giełdzie drzewnej była mocna.

Ruch w obrotach był dosyć spokojny. Poziom cen, zwłaszcza na drewno gat. liściastych i opałowe pozostaje od pewnego czasu bez zmian.

RÓŻNE.

PROJEKT BANKU EKSPORTOWEGO

mającego służyć wzmożeniu naszego eksportu przy pomocy Skarbu oraz całej grupy banków polskich, jak się dowiadujemy z kół miarodajnych, nie jest jeszcze definitywnie zatwierdzony przez Rząd. Projekt ten w każdym razie służy za podstawę całego szeregu konferencyj, które odbyły się ostatnio w Prezydjum Rady Ministrów pod przewodnictwem p. premjera Bartla, gdzie przedewszystkiem zajmowano się sprawą gwarancji kredytów eksportowych.

W każdym razie w ciągu najbliższych tygodni należy się spodziewać wypracowania przez Rząd całego szeregu konkretnych projektów ustaw z dziedziny gospodarczej, nad któremi obecnie w prezydjum wre energiczna praca. Wśród tych projektów, część jest poświęcona sprawie aktywizacji bilansu handlow.

KALENDARZ TERMINOWY

SPRZEDAŻY DREWNA ZARZĄDÓW LEŚNYCH,

ogłaszających swe sprzedaże w Rynku Drzewnym.

S. = Submisja
L. = Licytacja
W. = Z wolnej ręki

Termin dnia	Termin godz.	Miejscowość (lokal sprzedaży)	w. = Województwo, d. = Dyrekcja Lasów Państw.	Rodzaj drewna	klasa	Dłużyce sztuk	Dłużyce m³	Kopalniaki i inne użytkowe m³	Kopalniaki i inne użytkowe mp.	Drewno opałowe mp.	Bliższe szczeg. W R. D. Nr.	Bliższe szczeg. ogłoszenie Nr.	Rodz. sprz.	Uwagi
9. X. 28.	12^{00}	D. L. P. Radom (kancelarja)	d. - radom	sosna dąb			1685,47 181,72				105	1192	S	
11. X. 28.	12^{00}	D. L. P. Radom (kancelarja)	d. - radom								107	1204	S	na materjał tarty
	12^{00}	D. L. P. Radom (kancelarja)	d. - radom	sosna			1000,—				110	1236	S	
12. X. 28.	12^{00}	P. N. Osie (kancelarja)	d.- bydgoska								109	1225	S	na 68 szt. beczek dębowych, 36 szt. świerkowych, 64 szt. sosn.
15. X. 28.	11^{00}	Urząd Skarbowy w Starogardzie (tartak Ocypel)	w. - pom.								110	1232	L	807 m³ desek różnych sort
	11^{00}	P. N Woziwoda (kancelarja)	d.- bydgoska	sosna brzoza				1040,31		782— 1000—	110	1229	S	
16. X. 28.	12^{00}	D. L. P Radom (kancelarja)	d. - radom	dąb buk sosna jodła			274,27 334,54 163,44 462,89				108	1217	S	
18. X. 28.	12^{00}	P. N. Szereszewskie (kancelarja)	d. - wilno								110	1235	S	na drewno na pniu na pow. 30,61 ha
	13^{00}	P. N. Chociński Młyn (Kopernica)	d.- bydgoska								109	1221	L	na urządzenie młyńskie i tartaczne

Redaktor odpowiedzialny za dział Rynku Budowlanego inż. Marjan Andrzejewski, za dział Rynku Drzewnego, ogłoszeń i administrację wydawnictwa Edmund Bartz.

Tartak

z przedsiębiorstwem budowlanem i obrabiarką drzewa

na południu Wielkopolski natychmiast do sprzedania. Położenie pomyślne dla eksportu drzewa. Zgłoszenia do Adm. Rynku Drzewnego i Budowlanego pod nr. **1178.**

Okorowane wałki sosnowe zdrowe, białe,

kupi franko wagon Kaczory

Heinrich Schroeder & Co.
G. m. b. H.
1231 **KALLIES i POM.**

JÓZEF SCHENK

Handel drzewa
Poznań Wiel. Garbary 31

poleca i kupuje:

wszelkie gatunki materjałów stolarskich, budowlanych, kantówkę, belki, towary kołodziejskie.

z swoich składnic:

w Poznaniu ul. Wielkie Garbary i Estkowskiego. 470

Urząd Miejski L: 12.033/28

Przetarg ofertowy

Urząd miejskie w Tustanowicach odda w drodze przetargu publicznego

Wykonanie budynku 7-klas. szkoły ruskiej

w Tustanowicach.

Wszelkich informacji udziela miejski Oddział techniczny w Tustanowicach, gdzie też są do przejrzenia szczegółowe plany w godzinach urzędowych.

Oddanie robót nastąpi na podstawie osobnej umowy, oparty na cenach jednostkowych wyłącznie koncesjonowanym budowniczym.

Oferty obejmujące roboty przewidziane przedmiarem z cenami jednostkowemi (cyfrowo i słowami) należy wnieść w zapieczętowanych kopertach do dnia 8. X. 1928 o godz. 12 w poł.

Otwarcie ofert nastąpi w tym samym dniu w Urzędzie miejskim w Tustanowicach o godz. 14-tej 2 popoł.).

Do oferty należy dołączyć poświadczenie Kasy miejskiej w Tustanowicach na złożone wadjum wysokości 5% oferowanej kwoty.

Urząd miejski zastrzega sobie:
1. prawo częściowego wykonania robót zależnie od kredytu.
2. dowolny wybór oferenta.
3. prawo przeprowadzenia dodatkowego ustnego przetargu

Tustanowice. dnia 22. IX. 1928.

Vice Burmistrz — **J. Makar.**

Kilka wagonów 1226

drągów do rusztowania - rygli poprzecznych okrąglaków pod betony

ma do natychmiastowej dostawy **do oddania**

Tartak E. Sawall, Czarnków n/Notecią.

Rok zał. 1893.

STUDNIE

1228

wiercone artezyjskie

POMPY ręczne maneżowe i mechaniczne.

WODOCIĄGI

WIERCENIA badawcze.

J. Kopczyński i S-ka

Poznań, ul. Łazarska 30, tel. 60-42

Przedsiębiorstwo wiercenia studzien i zakładania wodociągów. - Fabryka pomp.

Oddz. w Bydgoszczy, ul. Gdańska 79.

Poznańska Spółka Drzewna T. A.

Poznań, św. Marcin 52/53

poleca wszelkie gatunki materjałów stolarskich, budowlanych i kantówki

ze swoich składnic:

w Poznaniu, ul. Głogowska 109/110, Gnieźnie, Powidzu, Nowejwsi pow. Strzelno, Kruszwicy, Środzie, Swarzędzu, Wrześni, Inowrocławiu, Rawiczu, Gąsawie i Pleszewie. 1

Państwowe Nadleśnictwo Chociński Młyn

poczta Konarzyny, powiat i stacja kolejowa Chojnice

sprzeda 1221

w drodze ustnego przetargu „Licytacji", dnia **18. października 1928 r.** o godz. 1 popołudniu, na miejscu w Kopernicy

urządzenie młyńskie i tartaczne

w zupełności albo pojedyńczo jak: maszynę parową, stary kocioł, trak pionowy, transmisję, strugarkę, szyny, turbinę, ganki, elewatory, maszynę do czyszczenia zboża, tryjer, pasy skórzane i wielbłądzie i t. d., oprócz tego jedną szopę do rozbiórki za gotówkę. Wspomniane przedmioty można obejrzeć na miejscu po uprzedniem zgłoszeniu się w leśniczówce Kopernica, poczta Konarzyny.

MESSER, RHINOW i S-ka

TARTAKI PAROWE — HEBLARNIE — ZAKŁADY SZPUNTOWNICZE

KORONOWO — TELEFON 31. 1210

POLECA:

MATERJAŁ EKSPORTOWY i BUDOWLANY

Przetarg

na urządzenie centralnego ogrzewania

w garażu na Przepadku. Bliższe szczegóły w „Orędowniku Urzędowym stołecznego miasta Poznania".

Zakupujemy stale za gotówkę

kopalniaki sosnowe

świeżego cięcia od 8 — 22 cm w czubku

1031 Pisemne oferty proszę skierować pod:

Firma **Robert Dupuis,** POZNAŃ, Młyńska 2[II]

telefon nr. 1370 - telegr. Dupuis Poznań.

Poszukujemy do sadzenia wiosennego

ca 300 000 sztuk jednorocznych sadzonek sosnowych
ca 45 000 „ 2 i 3 rocznych świerków szkółkowanych
ca 45 000 „ olszy czerwonej

Zgłoszenia do Redakcji pisma niniejszego pod nr. **1234**

„ZAGRODA"
Poznańska Spółka Budowlana T. A. Poznań,
Fr. Ratajczaka 21 — Tel. 3582
Mamy stale do oddania: 965
surowy towar obrzynany w wszelkich grub.
materjał stolarski w wszelkich grub.
dębinę, buczynę, brzozę, dyszle brzozowe, dzwona bukowe, szpice dębowe, kantówkę i belkowinę, placową i według listy — ceny bezkonkurencyjne.

KUPUJE I SPRZEDAJE
materjał stolarski budowlany i dla kołodzieji w stanie tartym i okrągłym, z iglastego i liściastego drzewa każdego rodzaju.
LEON ŻUROWSKI
Skład drzewa i obróbka POZNAŃ, ul. Raczyńskich 3/4. przy placu Bernardyńskim. Telefon 10-87. 522

Mamy zapotrzebowanie na następujące materjały drzewne:

2 wagony buczyny 26, 52, 65, 80 i 105 mm.
1 „ dyszli brzozowych
1 „ dyszli dębowych
1 „ szprych dębowych 2 × 3" I. kl.
2 „ dębiny 30, 35, 52, 65, 80, 105 i 130 mm.
1 „ dębowych okrąglaków odz. 28-35 cm. ⌀
2 „ olszowych wałków 2 m. dł. ca. 20 cm. w zwyż bez sęka
1 „ łat sosn. 4 × 6 cm. 1201

Kujawska Spółka Drzewna
Spółka Akcyjna
Inowrocław, ul. Pakoska 1.

Przetarg.

Na sprzedaż 103.44 m³ kantówki sosnowej I kl., 36.44 m³ bali sosn. I i II kl., 100.34 m³ desek sosn. I kl., 453.34 m³ desek sosnowych II i III kl., 71 75 m³ bali jodł. I kl. i 14.97 m³ desek jodłowych II kl. z tartaku państw. Garbatce odbędzie się **dnia 11. października 1928 r.** o godz 12-tej w lokalu Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu przy ul. Lubelskiej 53.

Informacji udziela Dyrekcja L. P. w Radomiu oraz N-ctwo Garbatka przy st. kol. Garbatka.

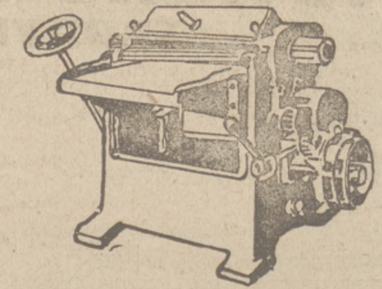
Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu.

Żołędzie

świeżego zbioru do jesiennych wysiewów
polecamy detalicznie i wagonowo i prosimy o wczesne zamówienia
Składnica Nasion Leśnych
PRZEGLĄDU LEŚNICZEGO I RYNKU DRZEWNEGO
Poznań — Wielkie Garbary 20
Telefon nr. 18-20

TELEF. 36 TELEF. 36

Własnej fabrykacji
obrabiarki do drzewa
najnowszej konstrukcji i solidnej budowy.
Kompletne urządzenia stolarń i fabryk mebli
polecają po cenach umiarkowanych
S. SAMULSKI i Sp. + PLESZEW
FABRYKA MASZYN i ARMATUR
ODLEWNIA i KOTLARNIA. 758

Ogłoszenie przetargu ofertowego.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Katowicach rozpisuje przetarg publiczny na wykonanie budowy magazynu dla Odcinka Drogowego na stacji Boronów.

Bliższe postanowienia o wnoszeniu ofert, warunki wykonania budowy, plany, formularze ofertowe i t. d. można przeglądać, a formularze ofertowe i kosztorysowe nabywać, począwszy od dnia 25 września 1928 r., w Wydziale Drogowym, w pokoju nr. 303 w wymienionej Dyrekcji Kolei Państwowych w godzinach urzędowych od 10 do 13.

Odnośne oferty, które można sporządzić tylko na przepisanym formularzu, należy złożyć odpowiednio ostemplowane i zapieczętowane, z napisem: „Oferta na budowę magazynu dla Odcinka Drogowego na stacji Boronów" najpóźniej do dnia 19 października 1928 r., do godziny 10, do skrzynki ofertowej w Dyrekcji.

Otwarcie ofert nastąpi tego samego dnia o godzinie 11, w pokoju nr. 302.

Katowice, dnia 14 września 1928 r.

Dyrekcja Kolei Państwowych.

Woźniak i Ska, Handel drzewa — Tel. 332.
Inowrocław, ul. M., Andrzeja 5. 1180
Kupuje i sprzedaje
Deski i bale sosnowe odziemkowe, czubkowe i obrzynane, szalówkę, łaty, obladry i drągi. Kantówkę, podłogę i inne drzewa do budowli podług listy. Dębinę, buczynę, brzezinę, jesion i t. p. w stanie okrągłym i tartym. Dzwona, szprychy i dyszlę oraz drzewo opałowe.

HURTOWNIA i EKSPORT DRZEWA
Konrad Barczyński i S-ka
Tel. 18-74 POZNAŃ, ul. Pocztowa 28 Tel. 18-74
668 Adres telegr. „Drewnopol" kupuje
drzewo okrągłe i tarte, oraz całe drzewostany

Przetarg.

Ministerstwo Komunikacji zawiadamia o nieograniczonym przetargu ofertowym, który odbędzie się dnia 25. października br. o godz. 13-tej na dostawę

podkładów normalnotorowych.

Szczegółowe ogłoszenia zamieszczone są w „Monitorze Polskim" Nr. 221 z dnia 25. września br.

Konkurs na projekt budowlany.

Zarząd Bractwa Strzeleckiego w Wąbrzeźnie na Pomorzu ogłasza konkurs architektoniczny na budowę Domu Towarzystw, połączony z wzorowym parkiem, nowoczesnym boiskiem sportowem muszlą dla Orkiestry i bramą wejściową do parku.

Warunki:

1. Udział w konkursie może przyjąć każdy obywatel Państwa Polskiego, wzgl. każda budowlana firma krajowa.

2. Projekt musi być przedłożony w wymaganej warunkami konkursu formie zakończonej w terminie do dnia 1-go listopada 1928 r., zaopatrzony w przybrane przez projektodawcę godło.

3. Do przedłożonego projektu winien projektodawca dołączyć w oddzielnie zalakowanej kopercie, opatrzonej również godłem, dokładny adres.

4. Nadesłane projekty bez zachowania powyższych warunków nie będą rozpatrywane i na żądanie zwrócone.

5. Projekty rozpatrzone przez Zarząd Bractwa Strzeleckiego wraz zwyłonionym „Komitetem Wykonawczym", lecz nie nagrodzone, będą na żądanie zwrócone w ciągu dwóch miesięcy. Po tymże terminie nie odebrane projekty pozostają własnością Bractwa Strzeleckiego.

6. Za względnie najlepsze prace z pośród nadesłanych na konkurs, wyznaczone są trzy nagrody; 1.200 zł, 800 zł, 500 zł., które będą bezwarunkowo wypłacone. Pozatem zastrzega sobie Zarząd Bractwa Strzeleckiego prawo dowolnego wykupu dalszych prac nie nagrodzonych. Prace nagrodzone pozostają własnością Bractwa Strzeleckiego w Wąbrzeźnie. Prawo wykupu nie nagrodzonych prac utrzymuje się tylko do trzech dalszych prac. dla których wyznaczone trzy dalsze nagrody: 200 zł., 150 zł, 100 zł.

7. Program i warunki szczegółowe powyższego konkursu architektonicznego wraz z potrzebnemi rysunkami terenowemi otrzymać można w Miejskim Urzędzie Budowlanym przy tut. Magistracie za opłatą 10. zł. Tamże udziela się również wszelkich potrzebnych informacyj.

„POLSKA AGENCJA DRZEWNA GUSTAF THUNBERG"

WARSZAWA / Krak. Przedmieście 15.

Adres telegr.: „WOODEXPORT" / Telef. Dyr. 19-81, Biuro 19-82.

Sprzedaje jako agent tarty i okrągły materjał bezpośrednio od producenta do importera,

Posiada podagentury zagranicą we wszystkich większych środowiskach przemysłu drzewnego,

Wyłączne zastępstwo „Związku Eksporterów Drzewnych" w Warszawie,

Wykonywuje projekty na budowę nowych i przebudowę starych tartaków,

Sprowadza po cenach oryginalnych maszyny, piły, toczki szmerglowe etc. dla przemysłu tartacznego,

Współdziała w finansow. interesów drzewnych,

Udziela technicznych informacji w zakresie przemysłu drzewnego.

Do korespondencji i odwiedzin zapraszamy! 1033

Przetarg.

na roboty stolarskie

dla budowy Szkoły Powszechnej na Winiarach. Bliższe szczegóły w Orędowniku Urzędowym stoł. miasta Poznania.

Przetarg.

na roboty stolarskie, ślusarskie i szklarskie

dla budowy domu mieszkalnego przy ul. Grunwaldzkiej i Stolarskiej w Poznaniu.

Bliższe szczegóły w Orędowniku Urzędowym stol. miasta Poznania.

ORYGINALNY

„S-T-A-N-D-A-R-D"

„OCHRONA KOTŁÓW"

dla tartaków

zwalcza kamień kotłowy

i zapobiega dalszym osadom

mamy na składzie po cenach fabrycznych

SKŁADNICA NARZĘDZI

Rynku Drzewnego, Poznań - Wielkie Garbary 20 Telefonu nr. 1820

Poszukuję do bież. dostawy do Wielkopolski:

deski obrzyn. czyste i półczyste, sos. i świerkowe w grub. 13, 15, 19, 25, 30 i 38/40 m/m, rznięte sosn. kantówki i belki wedł. listy i w dług. bież.

podłogowe deski heblowane i szpuntowane w grub. 24, 28 i 30 m/m (po hebl.)

i proszę o ostateczne oferty 1182

B. SZYMCZAK, Makler drzewny Poznań, Polna 4. — Tel. 65-05.

Przetarg konkursowy.

Magistrat m. Jędrzejowa, Województwa Kieleckiego ogłasza przetarg konkursowy

na całkowite wybudowanie 2-ch studzień artezyjskich w m. Jędrzejowie.

W ofertach win ny być podane koszta oddzielnie za wiercenie i oddzielnie za inne urządzenia.

Termin nadsyłania ofert do dnia 8. październi a 1928 r.

Magistrat.

POTRZEBNE ZARAZ

5—6 wag. z 26 i 30 mm. hebl. i szpuntowane

sosn. deski podłogowe

wymiar po heblowaniu i bez pióra loko wagon Poznań.

Wojciech Paetz — Skład drzewa **Poznań.**

731 Przemysłowa 23b — Telefon 1412

Kupuję

topole okrągłe

w mniejszych i większych partjach. Zgłoszenia do Administr. Rynku Drzewnego pod **938.**

POTRZEBUJĘ

szczapy i wałki olszowe, dębowe i bukowe 1 do 2 mtr. dług., od 14 cm. ⌀ wzwyż wałki sosn. korow. 1 mtr. dług. od 8 do 20 cm. ⌀.

O szczegółowe oferty franko Poznań prosi 944

J. KRZYŻANOWSKI - EXPORT DRZEWA

Poznań, Św. Marcin 39, tel. 17-41

Iglaste drewno kopalniane

według naszych rozmiarów pozrnięte franko niem.-pols. granica

kupuje 964

Holzhandlung Klapheck, G. m. b. H.

Oberhausen Rhld

Ogłoszenie.

Nadleśnictwo Szereszewskie w Prużanie ogłasza, że w dniu **18 października 1928 r.** o godzinie 12-tej w południe, w lokalu Nadleśnictwa w Prużanie, odbędzie się licytacja drogą przetargu ustnego i za pomocą ofert pisemnych na sprzedaż drzewa na pniu systemem powierzchnionym:

Ilość jednostek licytacyjnych	Powierzchnia w ha	Użytek		Opał		Ogólna wartość w zł
		tward.	mięk.	tward.	mięk.	
13	30,61	88	4214	530	3114	130,335,00

Szczegółowych informacji udziela Dyrekcja Lasów Państwowych w Białowieży i Urząd Nadleśnictwa w Prużanie.

1235 **Nadleśnictwo Szereszewskie.**

Materjał stolarski, budowlany, kupuję i sprzedaje

Ignacy Konieczny

Poznań Tama Garb. 4/5. Skład drzewa. 858

Poszukuję kupna

sosnowego towaru odziomkowego w różnych grubościach, z conajmniej 60% I. kl., wolny od III. kl., jak i **czyste boki nadsiniałe** bez sęków.

Alfons Spitzer, Poznań, Stary Rynek 37 Telefon 1782 [950a

Czcionkami Drukarni Rynku Drzewnego T. z o. p. Poznań ulica Wielkie Garbary nr. 20.